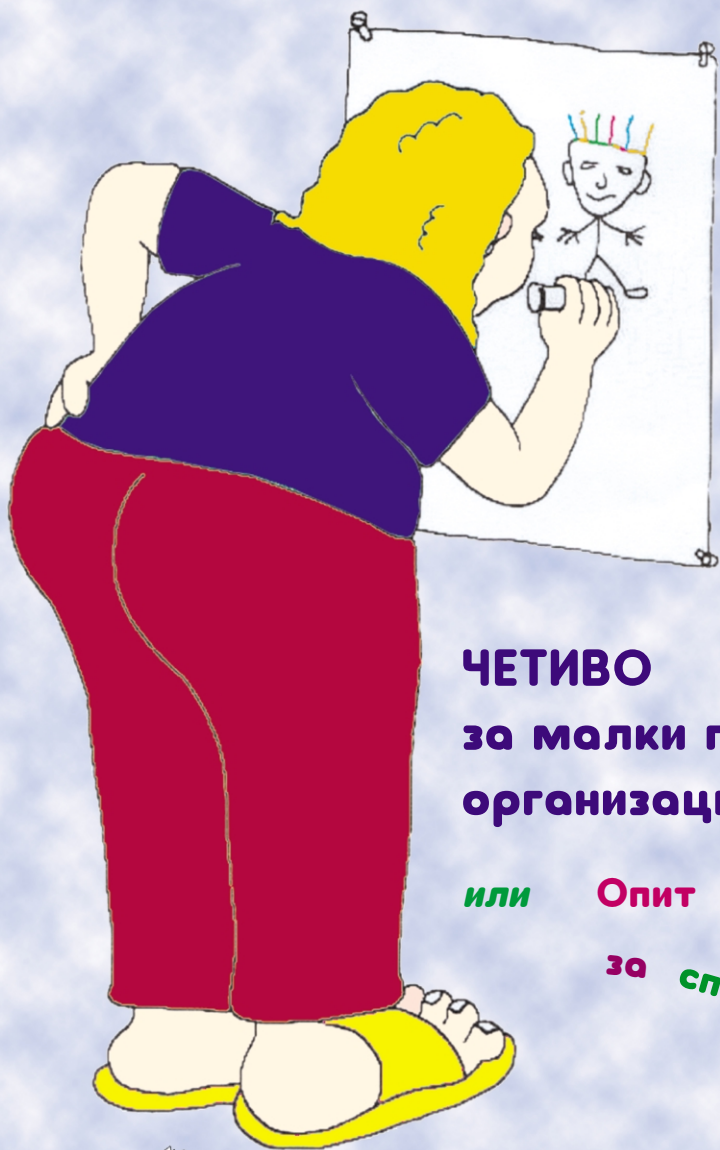

Библиотека

ЗНАЮЩАЕ

ЧЕТИВО
за малки граждански
организации и донори

или

Опит

за споделяне
на опит

Фондация С.Е.Г.А.

Старт за ефективни граждански алтернативи

Библиотека "ЗАЩО НЕ?!"

ЧЕТИВО
за малки граждански
организации и донори

ИЛИ

Опит за споделяне на опит

Съставител
Георги Богданов

Фондация С.Е.Г.А.-
Старт за ефективни
граждански алтернативи

Издател: Фондация С.Е.Г.А
София – 1000, ул. "Раковски" 96, ет. 2
Тел.: /02/ 987 70 82; 981 09 13; 981 79 90
Факс: 988 96 96
Ел. поща: sega@sega.bg

Над изданието работиха:

Камелия А. Станчева

Лиляна Александриева

Хермина Емирян

Виктор Джоргов

Анелия Василева – Якимова

Вера Младенова

Компютърна обработка и дизайн:

Росица Райчева

СОФИЯ, 2001

Тази книжка представя целите, методиката и резултатите от първата част (април - декември 1999 г.) на Програма "Граждански инициативи" на фондация С.Е.Г.А.

Това е "посяваща" програма - тя цели да стимулира граждански действия по конкретен проблем, като дава възможност на гражданите да участват във вземането на решения на местно ниво. Наричаме я "посяваща", защото чрез нея се инвестират знания и умения за самоорганизиране на неформални граждански групи и организации, които имат малко опит, ограничен достъп до ресурси и информация, но пък много желание и идеи да работят за развитието на своите общности. Програмата акцентира върху гражданското действие, за което е необходимо предоставянето на знания, умения и минимални средства за осъществяване на конкретна инициатива. Насочена е към малки организации и си поставя за цел да им помогне след време те да могат сами да осъществяват големите си планове за по-добър живот.

Програмата "Граждански инициативи" е част от "Интегрирания проект за местна промяна", финансиран от програмата МАТРА на Правителството на Кралство Холандия и от холандската организация за международно развитие НОВИБ.

Съдържание

Защо пишем тази книжка?

Глава 1

Какво е Програмата “Граждански инициативи”?

Глава 3

Обученията и как протекоха те?

Глава 2

Инициативите

ОБЛАСТ “ОБРАЗОВАНИЕ”

ОБЛАСТ “БЛАГОУСТРОЙСТВО”

ОБЛАСТ “ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

Глава 4

Равносметка

Приложение

ЗАЩО ПИШЕМ ТАЗИ КНИЖКА?

Защото сме убедени, че е добре да се описва опита и поуките, извадени при реализиране на различни програми и конкретни инициативи. Защото е важно да има споделяне, особено когато се работи с хората и за хората. Има смисъл от такива книжки, защото те могат да бъдат полезни някому, ако не днес, то утре – книжката и знанията в нея не остаряват (за разлика от всичко около и в нас);

Защото сме убедени от предишни подобни книжки, че си струва усилието да се пише. За всички нас е важно да си дадем добра равностетка: ние от С.Е.Г.А. - за какво сме хвърлили толкова много усилия и нерви, за участниците в Програмата - да осмислят по-добре в какво са участвали, защо са го правили и какво се е променило в тях или около тях. Книжката е и за тези, които ще са бъдещи участници в Програмата, както и за онези, които правят подобни програми в страната;

Защото е изключително важно да се самообучаваме и самообразоваме, търсейки нашия **български подход** към развитието;

Защото това писание може да помогне на хората от *малки граждански групи и организации* да си дадат сметка добро ли е това, което е свършено или не, до каква

промяна е довело то. Книжката може да помогне на *големите организации*, които събират пари, за да ги дават на други – да видят и различния опит, а кой знае, може и да преориентират инвестициите си към стимулиране на малката, но здрава инициативност на хората;

Защото ние в С.Е.Г.А. сме убедени, че “добри практики” на местно равнище се правят чрез свързване на хората в мрежа – в този случай не само между успешно работещи ромски и неромски групи, но и с други институции, представени в общността;

Защото знаем, че книжката ще бъде и предизвикателство – към онези, за които е все едно дали наричат ромите “циганите”, както и към онези, които наричат българите “мнозинството”;

Защото в С.Е.Г.А. си даваме сметка колко енергоемко е това усилие; че е нужно да се обединят силите на много хора, за да се помръдне нещо напред; че е необходимо да предаваме своя практически опит на малки групи от инициативни граждани;

Защото вярваме, че инициативността е нещо, което се учи и развива. Интеграцията между жителите на една страна, за да станат общество, изисква всички те да се чувстват независими и свободни. За да се стигне дотам, обаче, са нужни конкретни действия. А само инициативността е

гаранцията, че тези действия ще се случат.

...

Защото се надяваме тази книжка да ви е толкова приятна за четене, колкото на нас – за писане.

ГЛАВА 1

КАКВО Е ПРОГРАМАТА

“ГРАЖДАНСКИ ИНИЦИАТИВИ”?

Това е пилотна програма. Често я наричаме помежду си “посяващ фонг”. Това е така, защото и успехите, и трудностите при реализирането ѝ добавят безценен български опит по отношение на възможностите за активизиране и осъществяване на гражданското участие.

Основната цел на Програмата е да стимулира граждански действия за решаване на конкретен проблем в маргинализирани общности чрез инвестиране на знания, умения и разбираня сред хора, обединени в граждански групи и организации¹. За осъществяването ѝ си поставихме две

1. Гражданската група е нерегистрирана, неформална група, а гражданската организация е организация, регистрирана по Закона за лицата и семействата, валиден през 1999 г.

2. Тези географски области са заложили в “Интегриран проект за местна промяна”, от който програма “Граждански инициативи” е неразделна част.

подцели: - Да се подкрепят инициативи, които да бъдат насочени към преодоляването на проблеми в областите образование, социална политика и трудова заетост на ромите; - Да се създават умения и разбираня на граждански групи и организации от ромската общност за решаването на тези проблеми.

Целевата група са местни граждански групи или организации от регионите на София, Пловдив и Монтана², работещи **С** и **ЗА** малцинствените си общности.

Особеност на тази Програма е, че тя дава възможност на нерегистрирани граждански групи да работят за реализиране на конкретни инициативи в полза на по-широки обществени кръгове. За съжаление подобна практика в България не е разпространена. Почти всички донори (с изключение на програмата Charity Know How – за България) предоставят средства и услуги само на регистрирани организации. А инициативността на една група или организация зависи преди всичко от инициативността и мотивираността на отделните хора. Не е нужно непременно да се регистрираш като организация, за да направиш нещо добро за общността, в която живееш.

Програмата дава възможност на групи от инициативни граждани да:

- реализират своя идея, насочена към решаването на конкретен проблем в своята общност;
- решат свой конкретен проблем;
- получат самочувствие и увереност, като за постигането на целта обединят своите собствени усилия с усилията на други хора;
- започнат изграждането на мостове между различните етноси за преодоляването на стереотипите в мисленето, нагласите и поведението на хората;

- ☞ стартира процес на договаряне с местна власт, институции и граждани за развитието на мястото, където живеят.

Какво не е Програмата “Граждански инициативи”?

- Не е донорска програма, а програма за инвестиране в инициативните и активните граждани;
- Не цели регистрирането на нови организации, които да ѝ бъдат “клиенти”, а цели активизирането на гражданите за самопомощ чрез самоорганизиране;
- Не е програма, насочена към физическо оцеляване на социално слаби групи от населението, а е програма, работеща за тяхното развитие;
- Не дава само знания, но и спомага за придобиване на конкретни умения;
- Измежду възможните граждански действия залага на взаимодействията и сътрудничеството, а не на противодействията, макар да не отрича употребата им по принцип.

Какво направихме, когато мислехме как да реализираме Програмата?

Периодът от време от появяването на идеята за такава Програма до нейното конкретно измисляне и превръщане в логически свързана поредица от дейст-

вия се оказа продължителен. Решихме, че разработването на идеята се нуждае от широко обсъждане и допитване до различни организации, хора и екипи. Като резултат от изписването на много хартия, започнаха срещи и разговори с различни хора. Трябваше да се "сложат" целите на Програмата, критериите и още много неща, за които сам човек никога не би се сетил. Ние в С.Е.Г.А. винаги гържим на участието на хората в целия процес на промяна – от обсъждането и разработването на идеята, до нейното осъществяване. Има разговори, случайни думи, отделни фрази и послания, които могат да се интегрират в едно общо цяло. То може да "уплътни" съществуващата дотогава само най-обща представа за това какво и защо ще се върши.

Времето течеше много бързо - беше април 1999 г., а ние искахме да започнем да действаме, както си бяхме заложили в "Интегрирания проект". Важното беше да запазим самообладание, увереност и трезв поглед за това, към което се стремим. Пред нас стоеше възможността да създадем и разработим фонд за развитие на групи и организации за осъществяване на техни инициативи по конкретен проблем чрез директна работа за израстването на тези групи по отношение на техните способности и умения. Искахме (и мислим, че успяхме) да избег-

нем “донорския” подход към организациите. Много по-лесно бихме се справили, ако просто бяхме обявили, че събираме предложения за участие в такава програма, че тя е с национален обхват или ако бяхме разпределили финансовите средства между една, три или пет организации единствено според собствените си виждания. Но не това беше нашата цел. Възможностите ни съвсем не бяха големи, а и първоначалният замисъл беше това да стане програма за развитие на групи и организации.

Георги Богданов, координатор: Когато се провеждаха срещите, си спомням, че ми беше много трудно да удържам инерцията да не се говори за друго, а за това какво бихме искали да се случи точно по тази Програма. Хората на десетата минута вече искаха да говорят други неща, а не за това, за което си ги събрал. В началото имахме амбицията да изградим с колегите обща представа за това как ще се работи по Програмата. От това се отказахме още на първата среща. Решихме, че е по-добре да използваме срещите, за да си изградим наша обща представа как да работим заедно по-нататък. Питанките ни се отнасяха до подхода, обявяването, критериите, управлението и вземането на решенията по Програмата.

Многото дни, посветени на обсъждане (макар и изключително полезно за всички) бяха вече "изяли" голямата част от проектното време за идентифициране на дейностите, за определяне на участващите групи и за вземане на решение за подкрепа на техните идеи за инициативи – този първи етап трябваше да е приключил до края на юли 1999 г. Оттам насетне трябваше да започне работата на самите групи по осъществяването на избраната от тях инициатива – това беше вторият етап от работата по Програмата и той трябваше да трае до октомври-ноември 1999 г. Третият етап – анализирането на свършеното, на постигнатото и непостигнатото – завършваше тази пилотна част от Програмата ни.

ПОДХОДЪТ НА ПРОГРАМАТА

Основният подход беше "обучение чрез практика"

- повишаване на способностите на хората чрез практически действия. Този подход се базира на убеждението ни, че гражданските действия дават още по-добър резултат, когато се помага на хората да придобият нови знания и умения чрез подходящи обучения и консултации. Можеш, но не бива да учиш хората на нещо, което после не са в състояние да приложат на практика. Обучителят има няколко задачи: да представя учебното съдържание, да подпомага процеса на изграждане на нови разбирания и подходи за развитие на способностите на хората.

До тук, добре! Всеки обучител знае това отлично. Предизвикателството обаче беше, че трябваше да се отправят целенасочени послания към хората, за да се създадат нагласи за продължителност и развитие на дейността им.

Обучаваните, от своя страна, трябваше да изпробват придобитите умения, за да променят нещата към по-добро, увличайки гражданите в процеса на работа, и по този начин да развиват общността. Обученията се базираха на преживяното от хората, на техния житейски и професионален опит. Вярвахме, че те знаят много и в този момент беше нужно само

да се структурират мислите им, за да се концентрират върху конкретните неща, които предстои да се свършат. Важното беше хората да се почувстват значими и да знаят, че ситуацията в техния квартал или град зависи **И ОТ ТЯХ**. Този подход предполагаше да се работи на три нива: **НАУЧАВАНЕ - ОСМИСЛЯНЕ - ДЕЙСТВИЯ**. Научаване в обученията – осмисляне на наученото – конкретни действия и практическа работа в общността. Нужно е след като човек работи, да извади поуки от постиженията и грешките в работата си и да се научи от тях; отново да ги осмисли и да действа по-нататък.

Как се управлява Програмата?

В резултат от широкото допитване до заинтересованите страни се обособиха някои от основните начини, чрез които да се управлява последващото изпълнение на Програмата. Очертаха се няколко основни акцента:

Поради ограничените ресурси на Програмата - и финансови, и човешки - екипът на С.Е.Г.А. реши да не я обявява “шумно” и “публично” в пресата или в специализирани бюлетини. Обърнахме се към партньорските организации в Лом, София и Пловдив. Те направиха първоначалните предложения за групите, между които

щеше да се прави избор за включване в Програмата. Впоследствие предложения се получиха и от сътрудници и колеги на С.Е.Г.А., но особено много държахме на мнението на съмишлениците си от мрежата. Така се осигури приемственост между опита на досега съществуващите организации и възможността за включване на нови групи в партньорската мрежа, които впоследствие да работят успешно в нея.

Екипът за управление на Програмата в С.Е.Г.А. се състоеше от двама души: координатор - Георги Богданов и сътрудник - Хермина Емирян. Освен управлението на Програмата, те водеха обученията и работните срещи с гражданските групи. В срещите за идентифициране на групите, които да бъдат подкрепени, участваха и други специалисти от екипа на С.Е.Г.А., а някои от обученията се водеха от външни обучители.

Сформирахме група, която да взема решения по Програмата. Тя включваше координатора за Програма "Граждански инициативи", програмния координатор за "Интегриран проект за местна промяна", координаторите по същия проект за трите бюра за самопомощ от София, Пловдив и Лом и представител от финансовия отдел в С.Е.Г.А.

Целият екип на С.Е.Г.А., заедно с ръко-

Водителите на партниращите организации, трябваше да действат като консултативна група в случай, че Групата за вземане на решения по Програмата се окаже в затруднение.

Какви бяха подходите към организациите, участващи в Програмата?

Всички групи - участници в Програмата - са абсолютно равнопоставени помежду си и в отношенията им с екипа на Програмата. Работата е основана на отношения на доверие, равенство и безпристрастност.

Всяка гражданска група или организация, участваща в Програмата, тъй като е пълноправна и автономна при вземането на решенията за осъществяване на инициативата си, носи и отговорността за реализацията на планираните дейности.

Екипът на програмата не се намесва пряко при решаването на конфликти с местни власти или институции, както и не е арбитър при решаването на вътрешно-организационни проблеми или противоречия.

Решението за финансиране на предложена инициатива се взема от Групата за вземане на решения след съпоставяне с целите на Програмата и приетите критерии; екипът на Програмата наблюдава

дава спазването на плана на дейностите и бюджетните разходи при осъществяването на инициативата.

Как се конкретизира Програмата: критериите?

За да има яснота и прозрачност, винаги е нужно регламентът и "правилата на играта" да са предварително уточнени и приети от участниците. Ние разработихме критерии, засягащи различните аспекти на Програмата: първо - кой може и кой не може да участва в Програмата; второ - на какви условия трябва да отговаря конкретната гражданска група или организация, за да участва в Програмата; трето - как ще се оценява предложената инициатива, за да бъде подкрепена финансово.

Критерии за избор на групите и организациите, които могат да участват в Програмата:

- ☞ Могат да участват нерегистрирани граждански групи, както и регистрирани неправителствени и нестопански организации от регионите на Монтана, София и Пловдив.
- ☞ Всички членове в организацията да се познават добре и да имат добри взаимоотношения помежду си (доверие, взаимопомощ и др.).
- ☞ Членовете на организацията или групата трябва да са познати в общността си.
- ☞ Да са работили като група или орга-

низация преди включването си в Програмата.

- ☞ Да имат желание да се учат чрез прилагане на добри практики и модели, а също така да споделят и анализират опыта си с други групи.
- ☞ Хората от организацията да имат ясно и недвусмислено желание и воля за реализиране на гражданска инициатива, чрез която да се сложи началото на процес на “развитие на общността”.
- ☞ Групата или организацията да е доказала (или поне декларирала) желание да променя средата, в която хората работят и живеят.
- ☞ Групата или организацията да има желание да включва и въвлича хора при реализирането на инициативите си.
- ☞ Досегашните изяви на групата или организацията да гарантират ясно и недвусмислено, че работят без дискриминация и за взаимна толерантност между малцинствените групи и мнозинството в обществото, както и против етническите предразсъдъци.
- ☞ Не могат да участват настоящи партньори на С.Е.Г.А в рамките на “Проект за местна промяна”.
- ☞ Не могат да участват държавни и политически структури.

Критерии за оценка на инициативата:

- ☞ Инициативите могат да бъдат в областта на образованието, трудовата заетост и социалните дейности;
- ☞ Приоритет ще имат младежките и женските инициативи, както и такива, в които участва повече от една етническа група или чиито ефект ползва повече от една етническа група;
- ☞ Целите на инициативата да са достижими, конкретни, а ефектът от инициативата да е видим за общността;
- ☞ Планираните дейности да са ясни и свързани с целите на инициативата;
- ☞ Част от реализацията на инициативата да се извърши с доброволен труд;
- ☞ В работата по реализацията на инициативата да има възможност да се включват млади хора или млади семейства;
- ☞ Извършването на дейностите да дава възможност за участие на максимален брой заинтересовани от решаването на проблема хора и институции;
- ☞ Инициативата трябва да бъде насочена към установяване и развитие на добро сътрудничество с местната власт, медиите, други местни организации или групи и да предлага възможност за междуетническо общуване;
- ☞ Инициативата трябва да осигурява устойчивост на резултатите.

Какви се случи по Програмата?

Разработване на Програмата (05 - 26 април 1999 г.) с широко участие на екипа в С.Е.Г.А., партньорската мрежа, младежки и женски ромски организации в Лом, Пловдив и София.

Идентифициране на бъдещи групи и организации, които биха участвали в Програмата (26 април - 15 май 1999). Целта беше да се събере информацията относно предложените за участие в Програмата групи и за нагласите на хората в тях с оглед на приетите програмни критерии. Екипът на Програмата посети 14 организации в страната и проведе срещи с инициативните групи или с управителните съвети. Шест от организациите не отговаряха на критериите на Програмата и не бяха включени в нея. Избрани бяха 8 групи: Сдружение "Дром" – Видин, Фондация "Огоста-98" – Монтана, Регионална фондация "Бъдеще" – Раковско, Инициативна група "Шанс за Оряхово" – Оряхово, Сдружение "Младежки клуб Рома - Столипиново" - Пловдив, младежка група от гр. Лом и Ромската младежка асоциация – София. (По-късно през октомври 1999 г. започна работа и групата в Пазарджик.)

Индивидуални обучения (18 май – 15 юни 1999 г.). Всяка от осемте групи премина през двудневно обучение, водено от екипа по Програмата, на което се обсъждаха целите, дей-

ностите, времетраенето и нужните ресурси за осъществяването на една, предложена и приета от групата, инициатива.

Оценка на предложените инициативи и решение за финансова подкрепа по Програмата (20 юни 1999 г.). Направена беше от Групата за вземане на решения в С.Е.Г.А.

Общо обучение на организациите "Да изпълним успешно своите инициативи" (София - 27 и 28 юли 1999 г.) Осъществяваше се от екипа на Програмата. Участваха всички групи, получили финансиране. Учебното съдържание на това обучение целеше създаване на знания и умения за наблюдение на инициативата в хода на нейното реализиране и за ефективно сътрудничество с местните власти, както и начини за събиране и съхраняване на счетоводна документация.

Работен етап на инициативите. Наблюдение и консултантска помощ при осъществяването на инициативите. През този етап (от 1 юли 1999 г.) групите осъществяваха планираните дейности. Това беше фазата на най-активната работа. Инициативите бяха с изключително висока интензивност на дейностите - "от сутрин до мрак". Работата на организациите включваше много неотложни и ежедневни задачи, отговорности, за да се постигнат максимално добри резултати в кратки сроко-

ве. През **август** екипът на Програмата извърши посещения на място на групите. Посетени бяха групите в Монтана, Лом, Оряхово, Ракитово, Бухово и Пловдив. При посещенията се наблюдаваше работният процес и на място се оказваше подкрепа. Посещенията на място бяха резултат от заявка от страна на съответната група. Необходимо условие беше целият екип, който участва в осъществяването на инициативата, да присъства на срещата. Продължителността на различните инициативи варираше между 2 и 5 месеца.

Индивидуални обучения: **“Организационно развитие на групите” (07 - 30 октомври 1999 г.)** Проведохме четири индивидуални за всяка група обучения: в Пловдив, Монтана, Оряхово и Ракитово. Всяко от тях беше съобразено с равнището на организационно развитие и зрялост на групата. Предварителните планове бяха във всяка група обучението да трае един ден. Оказа се, че това време е недостатъчно и обученията прераснаха в гвудневни срещи.

Общо обучение: **“Застъпничество на местно равнище, медийни кампании и работа в мрежа”(3 и 4 декември 1999 г.)** Това беше последното от серията обучения за групите. На него присъстваха по трима представители от всяка група. Накрая всяка организация получи от Про-

рамата Наръчник: “Учебно помагало за граждански организации”. То съдържа целия материал, обсъждан по време на всички обучения.

ГЛАВА 2

ОБУЧЕНИЯТА И КАК ПРОТЕКОХА ТЕ?

Още докато мислехме по същността на Програмата, изприказвахме много приказки за това какво да включват обученията, така че да са полезни на хора с различни познания за работата в неправителствения сектор. Разбира се, познавахме опита на множество организации, специализирани в провеждането на семинари с участието на различни по численост групи обучавани. Знаехме преимуществата и недостатъците на отделните подходи. Оформиха се две идеи: едната - обученията да се провеждат в големи групи с по трима представители от организация, а другата - индивидуални обучения във всяка група с целия ѝ състав. Избрахме по трудния и много по-енергоемък вариант - да се правят индивидуални двудневни обучения за всяка организация. Основанията ни бяха, че групите са с различно ниво на знания и че ще осъществяват различни инициативи. Очакваше ни много работа и много срещи, за които трябваше не само ясен обучителен план с нужното съдържание, което да бъде усвоено от всяка организация, но и изключителна издържливост, гъвкавост и доброжелателност от страна на екипа по Програмата.

Обученията се провеждаха от координатора и сътрудника на Програмата, с подкрепата на членове от екипа на С.Е.Г.А. Организациите-домакини трябваше да се погрижат за логистиката на обучението, като осигурят зала и “свикат” тези, които ще работят по инициативата. В повечето случаи обученията се извършваха в малки зали, в които се промъквахме със или без знанието на кмета или на някой общински служител, или в приспособена за целта стая в дома на някой от участниците. Това беше първият урок по организиране: участниците трябваше да разберат, че е изключително важно да се осигури работно пространство, за да бъде ефективна работата. По-късно нашите обучителни срещи често бяха давани за пример как в бъдеще трябва да се организира срещата на работещия екип.

“Да превърнем идеите си в цели и дейности” – обучение първо

Първото обучение беше предназначено за разработване на инициативата. Групите трябваше да структурират инициативата си в ред от отделни стъпки, да ги планират във времето и да решат какви средства ще са им необходими, след което да представят проектите си пред Групата за вземане на решения. Много често обаче още преди да се пристъпи към разглеждане на идеята за уни-

циатива, се налагаше да се обсъждат въпроси като: Каква организация сме ние? Какво можем? Какво разбираме, когато казваме: Развитие или Оцеляване? За кого искаме да работим: за квартала, за целия град, за региона, за Балканите или за света? Налагаше се и учителите да помислят: Можете ли да правите това сега и имате ли достатъчно опит да се справите? С какво избирате да започнете?

Георги Богданов, координатор: *Оказа се, че изборът е трудно нещо, особено когато проблемите на твоята общност са толкова много и не знаеш с какво да започнеш от следващия месец. А трябва да съобразиш избора си и с толкова много изисквания: да избереш да правиш нещо, с което ще бъдеш видян в общността, нещо, в което ще можеш да въвлечаш хора и да ги правиш съпричастни към конкретен проблем на селото, града или махалата. Обучителят също беше пред избор: той трябваше да избере подход, който ще развие конкретния екип.*

А ето и какво са си мислели някои участници в тези първи обучения тогава:

“Хареса ми идеята и целта, която си поставихме през тези два дни: като цяло да постигнем нещо с хората и да направим нещо полезно за нашия град. Откровено си мисля, че

няма да излезе така, както искаме и си го представяме. Не защото съм песимистично настроен. Но ние ще сме доволни (а сигурно и Вие), ако направим поне половината от нещата, които сме планирали"

Ангел Белчев – неформална група "Шанс за Оряхово"

"Доволен съм, че се прие идеята, както и това, че тя бе подробно разработена с участието на всички. Надявам се сега тя да е максимално полезна за хората, за които е предвидена."

"Хареса ми отношението Ви към ромите и техните деца. Ако проектът се реализира, родителите ще разберат, че децата им трябва да се образуват."

из мнения от организация "Дром" – Видин

"Може би щеше да е по-добре, ако това обучение продължаваше повече от два дни и разполагаме с повече време. Иначе научих много неща, свързани с бъдещата ми работа във Фондацията, които преди това не бях чувала толкова подробно". "Едно от най-важните неща, които научих, е, че преди да си поставям една цел, трябва да знам аз самата какво искам". "Харесва ми приятелското Ви отношение към нас и способността Ви да предразположите хората да се чувстват свободни и да не се притесняват. Научих, че трябва да се стремя към по-малкото, за да стигна до голямото"

из мнения от Фондация "Огоста – 98" –

Монтана

Всяка организация би се гордяла с такива отзиви от проведени обучения. Честно казано тогава, като ги четяхме, си мислехме, че пишат така само за да ни се харесат. Защото ние искахме да видим в тези отзиви онова, което ще остане и след като си заминем от града или селото. Радваме се обаче, че и до ден днешен все още тези хора ни се обаждат, питат и искат съвети за организациите си.

“Как да изпълним инициативата си успешно” – обучение второ

Следващият обучителен модул беше проведен в хотел “Рила” в София. Присъстваха по трима представители от организация. От него те трябваше да получат знания и умения какво точно се прави, за да се стигне до очакваните и планираните резултати, цели, ефекти и т. н. Събирането в София имаше и още една цел: участниците в Програмата да се запознаят и да могат да си помагат в процеса на реализирането на инициативите си. Така че освен предоставяне на повече знания за изготвяне на отчета, събирането и съхранението на информация и т. н. те научиха, че по замисъл в Програмата има възможност да обменят опит и помежду си, за което има и предвидени допълнителни средства. Това именно програмно направление даде възможност за работа в мрежа в един покъсен етап от развитието на групите.

Коментари след обучението:

“Получих преди всичко ясно и точна информация относно основните проблеми при осъществяването на дейността на Фондацията.”;

“Разбира се, като за първи път се чувствах малко притеснена, но се надявам че ще свикна, защото мисля, че с всяко начало е така.”;

“Запознахме се с други екипи, техните инициативи и проблеми.”;

“Възможността за нови познанства и за обмяна на опит с други организации.”;

“Съчетаването на практичното с теоретичното.”;

“Разбрахме как трябва да се правят отчетите и счетоводната дейност.”;

“Благодаря на Фондация С.Е.Г.А. за предоставената възможност да можем да се развиваме пълноценно, макар и бавно.”;

“Научих, че не сме сами в делата, които правим за хората.”;

“Не ми хареса прекаленото старание на някои колеги от другите организации, които – меко казано – се “изхвърлят” в много отношения.”

Организационно развитие – обучение трето

Сега, след като някои организации и групи бяха завършили реализацията на инициативите си, а останалите имаха вече достатъчно опит, се опитахме заедно да очертаем бъдещето им развитие, сферите на дейността им, техните визии и мисии, за да си формулират основните програми и действия. Трябваше открито и честно да си кажем и кое беше добро и кое не беше добро при реализирането на инициативите. Беше дошло времето за самооценка или осмисляне за да се научим и да можем да действваме по-ефективно. Едва след нея хората щяха да могат да стъпят здраво на земята и да гледат напред - особено с оглед на това, че като организации щяха да работят за промяна - дълготрайна и устойчива - в отношенията между малцинства и мнозинство. За почти всички групи беше ясно, че процесът на промяната трябва да е двустранен и е важно да се подаде ръка и от двете страни. Част от този процес е създаването на граждански структури - институционализирани, профилирани и професионализирани, които да станат "носителите на промяната". Това професионализиране се налагаше за да се стигне след време до реално и пълноценно включване на хората, независимо от етническото им самоопределяне, вярвания, пол и религия в правенето на общото добруване.

**Коментари от проведените
обучения**

“Научих, че винаги има какво да науча. Разбрах как трябва да се развива организацията. Вече знам как да тласна напред Фондация “Бъдеще”. Видях по нов начин нещата, в които бях участвал. Научих се да ги оформям като идея и цел, която да преследвам.”

**Янко Кривонозов, Фондация “Бъдеще” –
Ракитово**

“Разбрах какво е визия и мисия на организацията. Как трябва да съставим нашия стратегически план и по какви програми да работим. Какви грешки сме допуснали при изпълнението на инициативата. Разбрах какво трябва да правим за разширяване и сплотяване на екипа и как да привличаме други хора в организацията.”

**Анатоли от неформална група “Шанс за
Оряхово”**

Изграждане на партньорства, взаимодействие с местната власт и застъпничество – обучение четвърто (последно).

Участваха 22 души от всички работили по Програмата групи и организации. Водещ - Нели Георгиева, психолог. Беше обобщен опитът им и наученото по темата от досегашната им работа. Те имаха знания вече за партньорството и работата в мрежа. Сега получиха и разширени знания за работата с местната власт и медиите. Дискутираха се практическите възможности за създаване на партньорства, коалиции и неформални мрежи. Изясниха се подходите и правилата, както и някои форми за работа с медиите.

Това беше последното обучение по Програмата. Затова тогава участващите в нея получиха и специалното Помагало за граждански организации, което съдържа целият обучителен материал. Беше раздаден и Въпросник към участниците, който групите трябваше да попълнят, след като се консултират с всичките си членове и чрез който С.Е.Г.А. искаше да разбере какво е постигнала с тази своя Програма.

ГЛАВА 3

ИНИЦИАТИВИТЕ

Преди да започнем представянето на конкретните инициативи, е хубаво да кажем най-сетне какво е това **гражданска инициатива**. Решихме да го направим тук, тъй като в следващите страници ще описваме самите малки инициативи, реализирани по тази Програма. Така сравнението между възгледа ни въобще и конкретиката ще служи и като пример, и за оценка доколко се покрива мисленото с направеното.

Граждани са хората, хора, които искат да повишат качеството на своя живот, на живота на други хора и на живота в своя квартал, село, махала, град като полагат усилия това да се случи. Те могат да действат индивидуално, но могат и да се обединят в група. Сбира ги не само общият им интерес, но и сходството на убежденията, споделяните ценности и еднаквият им стремеж към промяна.

Инициативата е действието, което цели тази промяна да се случи. Тя е добре да започне отсега, да се осъществи в реалното "днес" – независимо от трудностите и въпреки евентуалните си недостатъци. Самата промяна може и да не се види още утре, но ще сме я започнали, а тя

трябва да се започне, за да се случи.

Гражданската инициатива е това, което правят активни и независими граждани, за да променят света, в който живеят. Трябва да се намерят хората, които да са носителите на промяната. Защото промяната започва да се случва най-напред със самите хора, а едва след това се материализира в промяна на качеството на живот. Това значи, че хората са избрали да бъдат активни, да инвестират усилия и воля в реализирането на своя възглед за желаната промяна.

Области на действие

Опитът ни от работа с местни организации и групи, работещи в изолирани и предимно ромски общности, подсказва, че основните проблемни полета вероятно ще бъдат образование, трудова заетост, междуетническа толерантност, младежка и женска еманципация, инфраструктура, места за общуване и развлечение.

В Програмата нямаше описан набор от дейности, за да може групата да си избере такава инициатива, чрез която най-много би ни се харесала. Групите и организациите сами определяха в коя област ще работят, съобразявайки се с проблемите наоколо си и с възможностите си. Изборът на област стана естествено, докато заедно с групите си отговаряхме

на множество въпроси по време на първото обучение. Някои от групите и организациите имаха вече представа какво искат и много бързо се впуснаха в "правенето" на инициативата. Други искаха да се случат едновременно милион неща. Те трябваше да изберат възможното да стане днес и сега. Заедно правехме оценка на предложенията и те определяха това, с което могат да се справят – така сами поемаха отговорността за осъществяването на избраната идея.

В област "Образование" работиха организации и групи от градовете Монтана, София, Видин и Пазарджик.

В област "Благоустройство" работиха организации и групи от градовете Бухово, Лом, РаKITОВО и Оряхово.

Програмата предостави извънредна подкрепа за институционално развитие на младежката група в кв. "Столипиново", гр. Пловдив и на Ромски обществен съвет "Купате".

Област **ОБРАЗОВАНИЕ**

Образователните проблеми на децата от ромски произход са предизвикателство за всички – и за държавните институции, и за гражданските организации. Тези деца все още са лишени от равен старт в общообразователното училище.

От една страна, образователната ни система не е готова да обучава ученици, чийто майчин език не е българският. От друга страна, родителите-роми много често пренебрегват образованието на децата си - то не стои високо в ценностната система на тяхната култура защото главната им грижа е физическото оцеляване на семейството.

Езиковата бариера е един от най-съществените проблеми в образованието на ромските деца. Тъй като не разбират езика, на който трябва да учат, те не само се отегчават в училище - те губят самочувствие. За решаването на този проблем редица неправителствени организации прилагат една много успешна практика, разработена за първи път от мрежата от Бюра за самопомощ. Това е създаването на подготвителни класове за децата, на които им предстои да тръгнат на училище. В тези класове, като помощник на редовния учител, работи и асистент-учител от ромски произ-

ход, за да подпомага комуникацията между учителя и детето.

Преподаването и усвояването на знания от учениците в повечето случаи не е на добро ниво. Затова е необходимо полагането на усилия от страна и на децата, и на учителите, и на родителите. Някои граждански организации създават допълнителни форми на обучение, за да могат децата да наваксват пропуснатите знания.

Фондация "Огоста - 98" – гр. Монтана

Фондация "Огоста-98" е регистрирана през 1998 г., но екипът ѝ съществува като инициативна група от началото на 90-те години. Дейностите ѝ са разнородни, но всички те са свързани с подобряване на живота в квартал "Огоста", гр. Монтана.

Фондация "Огоста-98" беше предложена за включване в Програмата от екипа на Фондация "Рома" – Лом.

Инициативата е за създаване на подготвителни групи през летните месеци на 1999 г. за 55 деца от ромски произход – бъдещи (от 15 септември 1999 г.) първокласници – от кварталите "Огоста" и "Кошарника" в гр. Монтана. Целта е децата да усвоят по-добре официалния

български език и математиката и да добият навици за учене, общуване и поведение в училището.

Инвестираните от Програмата средства са 5 550 лв.

Инициативата беше разделена на два етапа. Първият, по-интензивен етап беше от 14 юни 1999 - до 31 август 1999 . Тогава децата се обучаваха в подготвителните групи. Вторият етап – от 15 септември 1999 до 24 май 2000 – предвиждаше помощ за децата при решаването на възникналите в училището проблеми и проучване на нивото на развитието им чрез анкети и индивидуални разговори със самите тях, с родителите и с учителите.

Организацията имаше много ясна пред-

става какво иска да прави. Когато се проведе първото обучение, вече бяха осъществени срещи с родителите и бяха уговорени асистент-учителите от ромски произход, които трябваше да подпомагат учебния процес в подготвителните групи. Община Монтана предостави помещенията за провеждане на заниманията на групите – в двете детски градини в кварталите “Огоста” и “Кошарника”, като осигури и медицински преглед на децата.

Районният инспекторат на МОН помогна при разработването на учебната програма. Със средства от Програмата на децата бяха купени учебни помагала и помощни средства за учебния процес.

***Валентин Костов, председател на фондацията:
В предварителните разговори Общината се бе ангажирала да предостави средствата за заплатите на учителите. После се отказаха от думите си. Намерихме парите за заплатите им от немското посолство – като дарение...***

Освен предварителните индивидуални срещи с родителите, инициативната група проведе и четири родителски срещи, на които беше обсъждано развитието на децата и се даваха мнения за инициативата. Бяха проведени анкети с родителите, за да се установи мнението им за качеството на учебния процес и евентуалната промяна на нагласата към нуждата от образование. Доброволци

от общността помагаша в издирването на бъдещите първокласници, при уговарянето на разговори с родителите, за организирането на детските празници за първия учебен ден и за 24 май.

Валентин Костов, председател на фондацията:
В началото имахме много противници. Имаше много зли езици. Вървяха слухове, че получавате по 1000 марки... но после обществото ни прие страхотно. Хората коментират, обаждат ни се, търсят съветите ни...

Един от най-големите проблеми при реализирането на тази инициатива, споделя екипът, е съществуването на негативни нагласи към децата у някои от учителите.

Янко, координатор на инициативата:
Отношението на учителите към нашите деца не е от най-добрите. Това ме притеснява, защото досега в детската градина темите са им били давани по-свободно, на децата им е било обръщано повече внимание, докато в училището е по-различно. И то пак малките са по-добре, защото сега имат един учител, а като пораснат и отидат в по-горен клас, учителите стават повече. Достатъчно е и един учител да има предразсъдъци и тогава...

Найда, асистент-учителка:
Да, има такова нещо. В началото и двете учителки, които бяха отпуснати от общината, бяха с предразсъдъци. Беше ни трудно с тях.

Жасмина, асистент-учителка: Децата в училище са на групички и това не е много добре за нашите деца – те и без това са такива тихи и срамежливи.

Асистент-учителките – четири прекрасни момичета – бяха на обмяна на опит при колегите си в Лом преди започването на инициативата. Това им помогна да си изяснят същността на работата и нейните особености. Нашата поука е, че при една бъдеща обмяна на опит заедно с асистент-учителите трябва да пътуват и учителите, защото за тях тази форма на обучение също е нова и изисква подготовка на всички участници в този процес.

Из отчета на асистент-учителките:

От групите в квартал "Огоста", състоящи се съответно от 15 и 14 деца, редовно посещават предучилищния курс 12 и 9 деца.

Първоначално бе установено, че всички деца в първата група говорят български, но с акцент, а две-три деца се затрудняваха при съставяне на изречения или отговаряха на зададените въпроси едносрично. Затова наблегнахме на слушането на художествени произведения, изучаването на приказки, песни и стихотворения. Стремяхме се да поднасяме материала артистично и да развиваме у децата въображението и представите им за обкръжаващия ги свят.

Желанието на децата за посещаемост беше голямо. Интересът да учат – също. За всяко

нещо имаха желание, но проблемът беше друг.

В другата група между децата имаше такива, които не можеха да говорят български език.

Наложи се да провеждаме индивидуална работа с тези деца. Имаше деца, на които им беше трудно да различават отделните цветове, да се ориентират в пространството, да усвояват представите за подредене в редица и колона.

Относно хигиенните навици се наложи да се обърне по-голямо внимание, защото имаше деца, които не знаеха какво е тоалетна хартия и за какво се използва тя. За тях беше чуждо измиването на ръце преди и след хранене, използването на лични кърпи за подсушаване, редовно миене и изчистване на косата от паразити. Беше нужна и работа с родителите, защото нашите усилия нямаше да имат добър резултат, ако в домашна обстановка децата не бяха подсещани да вършат всичко това. В началото децата не знаеха как трябва да се обръщат към нас. Използваха обръщения от рода на како, лельо, мамо, но само не и това, което трябва да казват.

Ефектите от инициативата:

- ☞ По наблюдение на учителите от основните училища гецама, посещаваха летните курсове, се справят много по-добре с учебния материал.**
- ☞ Една от асистент-учителките е назначена в Бюрото по труда в гр. Монтана, където се провежда ограмотителен курс**

за безработни роми.

- ☞ Фондация "Огоста - 98" е получила финансиране от фондация "Отворено общество" и работи по проект за младежки дейности.

Ромска младежка асоциация – София

Ромска младежка асоциация – София е създадена през юни 1998 г. и е регистрирана като сдружение с идеална цел. Учредителите ѝ са 17 души - роми, а в момента, заедно с новоприетите членове, в асоциацията членуват повече от 35 души. Възрастта им е между 14 и 30 години. Целите на асоциацията са: "... да мобилизира вътрешния потенциал на младите роми за развитие и за промяна на живота в ромските квартали в София, като осъществява местно базирани граждански инициативи и програми; да съдейства за еманципацията на младите роми, за преодоляване на изолацията и прегразсъдъците между българи и роми и между роми и роми, като стимулира общуването и взаимното опознаване между различните общности; да подпомага изграждането на гражданско общество, като работи за създаване на дух на толерантност, зачитане на човешките права и уважение на Конституцията и законите на страната".

Инициативата е “лятно училище” за допълнително обучение на изоставащи ученици по проблемните им учебни предмети, за да се подготвят за поправителните си изпити през есента. Това са 180 деца – ученици между 2 и 8 клас от двете големи обособени ромски училища – 94-то и 75-то – в софийските квартали “Христо Ботев” и “Факултета”.

Инвестираните от Програмата средства са 5 424 лв.

Из картата на инициативата: Голяма част от учениците в ромските училища в двата квартала “Христо Ботев” и “Факултета” изостават през учебната година главно поради непосещаване на учебните занимания. Впоследствие проблемът се разраства и следващата стъпка е повторяне на годината или напускане на училището. Инициативата на РМА е насочена към децата от 2 до 8 клас в 94-то и 75-то училища, на които предстоят поправителни изпити, или имат сериозни пропуски в знанията си. Допълнителното обучение по проблемните образователни предмети ще се проведе през лятната ваканция, като се организира лятно училище за децата в сградите на двете училища от учители-професионалисти. Учебните занимания ще се провеждат по график, разработен съвместно с учителите. Учениците от 5 до 8

клас са ангажирани по четири учебни часа всеки работен ден по предметите български език, математика и други два предмета, от които имат нужда. Учениците от 2 до 4 клас са ангажирани по три часа всеки работен ден по предметите български език, математика и родинознание. За да бъдат привлечени децата в лятното училище, се планира да се раздават закуски, а също така са предвидени и развлекателни игри след учебните часове. Лятното училище се сформира за периода от 1 юли до 1 септември 1999 година.

Ефектите от инициативата

- ☞ 70% от децата, посещавали летните образователни курсове, са преминали в следващия клас.**
- ☞ Беше направена вътрешна самооценка в организацията, която наложи оптимизиране на финансовото управление в нея.**
- ☞ Подобриха се контактите с учителите в двете училища и с отдел "Образование" в Общината.**

Организация "Дром" – Вигин

Организация "Дром" е учредена и е действала като правозащитна организация. В нея участват наравно хора с различен етнически произход. До момента е била застъпник по около 50 жалби, много от които срещу дискримина-

ционни действия. Помага за водене на граждански дела. Желят да работят в кв. "Нов път", където живеят 15 000 роми. Уверени са, че общуването между българи и роми е важен фактор за развитието, защото, например, хората от изцяло ромския квартал "Нов път" питат само за социалните помощи, докато ромите, живеещи сред българи, питат за работа.

Инициативата е насочена към около 80 деца от кв. "Нов път" във Вудин, на които предстои да започнат първи клас на 15 септември 2000 г., и към техните родители. Бяха организирани подготвителни групи в една детска градина и в едно основно училище, като занятията се провеждаха от редовни учители с помощта на четири асистент-учители от ромски произход. На децата се подсигуряваше по една закуска дневно. Основната цел на тази инициатива е да ограничи отпадането на ромските деца от училище и да привлече вниманието на родителите към образованието. Времетраенето на инициативата е от 15 септември 1999 до 24 май 2000 г.

Инвестираните от Програмата средства са 5 631 лв.

Учебният план бе разработен с помощта на отдел "Просвета" на Общината и с ръководствата на учебните заведения. Със средства от Програмата бяха осигурени материали и помагала за децата, както и

гориво за отопление на помещенията през зимния период.

По време на инициативата асистент-учителките от фондация "Огоста-98" – Монтана направиха посещение за консултация в организация "Дром".

Техните отзиви:

Относно асистент-учителите: имат желание за работа, отнасят се сериозно към задълженията си...

При посещението ни в детската градина видяхме сработване между учители и асистент-учители. Учителите допускоха намеса на асистентите по време на занятията, затова имат добри резултати от групите в училището.

Из информацията, представена ни от организация "Дром":

От ЕСГРАОН, община Видин, организацията изготви списъци на всички шестгодишни деца, които живеят в ромския квартал "Нов път" – те са 107. От тях в момента са обхванати 76 деца в двете учебни заведения.

Две седмици след започването на инициативата, "Социални грижи" – Видин обявиха, че ще поемат закуските на децата от двете учебни заведения. Това ни даде възможност да използваме средствата в друга област – за извънкласни мероприятия (кръжоци, посещения в театър и др.).

Тази информация събра групата за вземане на решения по Програмата "Граждански инициативи". Решихме, че е необходимо да се

направи среща, на която да се планират конкретно извънкласните дейности.

След проучване на желанията на децата, бяха организирани школа за спортни танци и кръжок по кукловодство. Ромка, преподавателка по български език в основното училище, изрази желание да ръководи кръжока по кукловодство, а асистент-учителките заедно с децата изработиха куклите.

Резултатът днес е:

Западни студентки чистят Бухово¹ безплатно

Нисрияд, студентка от „Кремиковци“ Бухово, в студентски мижока с блявна боя оградата на училището...
...те след покана по Интернет от директорката на Центъра за местно развитие - Бухово.

Татурица остана много...
...риде в четири часа...
...аща с...

Историкът Анастас Димитров (вторият от ляво) и Ералика и оградата на училището.

Фондация “Напредък” – Пазарджик

Организацията е регистрирана през 1996 г. и пререгистрирана през 1997. Досега членовете ѝ са реализирали няколко проекта в детска градина, раздавали са учебни пособия. Работят в областите: социално дело, здравно ограмотяване, криминална превенция. Желаят дългосрочно да се занимават с образование. Получили са офис-техника по Програма “Рома” на фондация “Отворено общество”. Подкрепяни са от фондация С.Е.Г.А. и Националния център за изследвания на малцинствата и междукултурните взаимодействия.

Инициативата е за създаване на клуб “Приятелство” в училище “Хр. Ботев”, в което преобладават деца на турско-говорещи роми, и в училище “Д. Гачев”, в което учат деца от различни ромски групи. В тези клубове в извънучебно време децата учат и развиват своите знания по трудни за тях учебни предмети. Предвиждаха се и различни извънкласни дейности и клубове по интереси.

Инвестираните от Програмата средства са 4 630 лв.

Работата започна на 15 октомври 1999 г. – с 15-дневно закъснение – но бяха отбелязани съществени успехи в развитието на децата. Инициативата целеше: да мотивира родителите от квар-

тал "Изток" и да ги приобщи към проблемите на децата; да създаде привлекателна за децата среда за учене и посещаване на клуб "Приятелство";

както и да проследи ефекта от обучението на децата. За по-гладкото протичане на работата, инициативата бе допълнена с идеи за забавления на децата. Предвидени бяха и срещи с психолог. Интересното на тази инициатива е, че има предвидени 400 лева, с които родителите на децата, посещаващи клуба

“Приятелство”, трябва да направят своя родителска инициатива за всички деца от квартала.

Две седмици след стартирането на дейностите екипът на Програмата направи посещение до фондация “Напредък” – Пазарджук.

Из паметна записка от срещата:

...Макар работата да е започнала преди няколко седмици, явно има резултат от нея. Това изненадва самата група. Децата учат по собствено желание, мотивирани от добро отношение и обещания за награди, дадени от родителите им. Проведена е среща на психолога с родителите. Предстои среща на психолога с учителите и учениците. От едното училище (“Д. Гачев”) им е обещан достъп до басейн, до игрища и зали за извънкласни дейности. В това отношение ще работят съвместно с общината – тя ще трябва да поеме разходите по поддържането на водата в басейна. За разлика от това училище, в другото нещата вървят доста по-затруднено.

През месец февруари 2000 г. клуб “Приятелство” посрещаше деца само от училище “Д. Гачев” поради спънки от страна на директора на другото училище.

Ефект от инициативата

В момента организацията работи по дългосрочен образователен проект.

Област *БЛАГОУСТРОЙСТВО*

Наричаме тази област на действие “Благоустройство” – защото инициативите целят да подобрят средата, в която живеят хората от някаква общност, да я устроят по-добре. Бяха почистени сметища, бяха построени беседки, катерушки и други нещица, бяха боядисани и ремонтирани училища и хижи. Но това бе само едната цел. По-важната цел беше работата по тези видими неща да събере хората, така че те заедно да направят нещо за мястото, което обитават. Затова решихме, че наименованието в случая е условно.

Стараехме се хората, които правеха нещата, както и онези, дето щяха да ги потребяват, да разберат смисъла на това правене, а инициаторите да се научат как да привличат още хора за направата на други добри неща. Тъй като сме уверени, че всяко направено добро нещо е и обществено значимо. И още повече нараства значимостта му, когато повече хора са ангажирани с измислянето и реализирането му. Важното за нас беше, че имаше групи, които приеха предизвикателството.

Разбира се, някои още в началото знаеха, че реализират точно такава цел. Други осъзнаха, че всъщност са направили това, едва след като свършиха инициативата

си, а трети така и не достигнаха до това разбиране. Радваме се, че развитие на инициативните групи или на отделни активни граждани все пак се получи. Уверени сме обаче, че материалните следи от вложените толкова усилия и средства бавно и полека ще обръщат мисленето на все повече хора към промяна.

Център за местно развитие – Бухово

“Център за местно развитие – град Бухово” е сдружение, регистрирано през октомври 1998 г., но фактически работи от началото на 1998 г. Реализирал е множество дейности предимно чрез доброволен труд. По единствения им финансиран проект (от Програмата Charity Know How, 2 000 щ.д.), наречен “Училище, здравей” и направен по идеи и предложения на учениците, е подобрена училищната среда и е монтирана беседка в двора на училището.

Тази инициатива има амбицията хем да извърши ремонт на обществени обекти, за които няма финансиране, хем да развие чувството за собственост и съпричастност към тези обекти, като използва стимулите на доброволчеството. Начин да стане това организаторите виждат в младежките международни доброволчески лагери. Тази инициатива ние по-лесно бихме разбрали, ако я наре-

чем “лятна бригада” – форма, широко разпространена в университетите на Западна Европа и Съединените американски щати. Тя е привлекателна за чуждестранните студенти, тъй като по този начин успяват да се запознаят с културата и хората на чужди за тях страни, а за хората от Бухово – защото така се полагат основите на трайни контакти между местни и чужди младежи. Доброволците работят за облагородяването на училищния двор на основното училище в града и ремонтират училището и хижа “Мургаш”.

Инвестираните от Програмата средства са 3 040.5 лв. и бяха предназначени за храна, транспорт до хижата и за телефонни разходи. Транспортът на младежите от Западна Европа до България

и обратно беше поет от Младежкия алианс за развитие, което е негова традиционна практика.

Организацията се включи в програмата "Граждански инициативи" по-късно от останалите и с конкретен проблем. Вече беше планирана младежка инициатива в гр. Бухово. На 18 юли 1999 г. щяха да пристигнат доброволци от Холандия, Швеция, Словения, Испания, Дания и Япония чрез Младежкия алианс за развитие за участие в международен работен лагер. Освен младежите от чужбина, щяха да участват и 18 младежи от Бухово от различни етнически групи. По време на младежките доброволчески лагери щяха да се извършват различни доброволни дейности по почистването, боядисването и ремонтването на училището и хижа "Мургаш". Основният проблем в този случай бе, че нямаше средства за храна на доброволците и за транспортирането и до хижата. Организацията не можеше да се откаже от тази инициатива, защото тя бе планирана твърде отдавна (януари 1999) по младежката мрежа на МАР. В Бухово пристигаха мотивирани доброволци, на които не можеше да се осигури препитание. Тогава Центърът за местно развитие се обърна към С.Е.Г.А. с молба за помощ и подкрепа.

Първият младежки лагер се проведе от

17 до 31 юли 1999 година в 117-то ОУ "Св. Св. Кирил и Методий". Младежите боядисаха оградата, почистиха двора на училището и очертаха спортните площадки. Нощуваха в училището, а се хранеха в местен ресторант на столови цени. Материалите за гребните ремонти бяха осигурени от район "Кремиковци".

Вторият лагер се проведе от 1 до 14 август 1999 година в хижа "Мургаш", на 25 км от Бухово, където младежите боядисваха стаите. Нощувките на доброволците бяха осигурени от туристическо дружество "Готен", а материалите – от туристическо дружество "Кремиковци". Храната беше приготвяна от самите доброволци.

Съмишлениците на Център за местно

развитие – Бухово праха чаршафи, пренесоха от домовете си готварска печка, хладилник, касетофони и посуда, за да могат доброволците да се чувстват по-добре.

Ефекти от проведената инициатива:

- ☞ Създаде се младежка група от доброволци – Младежки център “Мечта за промяна” в гр. Бухово.
- ☞ Проведе се новогодишен лагер с доброволци от Франция. Организира се новогодишно тържество в гр. Бухово с много изложби, концерти и пресъздаване на народни обичаи.
- ☞ Младежката група ремонтира неизползвани помещения в училището и прогължава да посреща младежи от Япония, Франция и България.

Инициативна младежка група – Лом

Инициативната младежка група в гр. Лом е сформирана от доброволци на фондация “Рома” – Лом. Това е тяхната втора инициатива. Преди това са организирали почистване в кварталите си и активно са участвали в ремонта на една сграда в кв. “Стадиона”, която днес е младежки клуб.

Из “Карта на инициативата”:

Но среща на ромските младежките групи от

Лом, София и Пловдив в рамките на регулярните събирания на партньорската мрежа на С.Е.Г.А. се дискутираха проблемите на младите хора и на децата от кварталите и с какво бихме могли да допринесем за решаването на тези проблеми. Тогова се роди идеята за детските площадки.

Макар че наричат идеята си за построяване на 4 детски площадки на границите на 4-те ромски квартала "Щастливо детство", младежите от Лом целят с тях да постигнат и още неща: строежът на площадките да им помогне да открият и групи активистки настроени младежи в кварталите, а на вече построените площадки общата детска игра да събере и родители с различен етнически произход.

Инвестираните от Програмата средства са 5 363.50 лв.

Целите на инициативата бяха: да се построят четири детски площадки, където децата от кварталите "Стадиона", "Хумата", "Младеново" и "Момин брод" да играят и да общуват с деца от различни етноси; да се стимулират контактите между родителите на децата от различен произход и да се идентифицират инициативни групи по кварталите, които да се включат доброволно в работата на организацията. Местата за построяване на площадките бяха избрани на

границите на кварталите и бяха съгласувани с общината. Терените бяха предварително почистени, после заляти с асфалт и пясък. Монтирани бяха пясъчници, люлки, пързалки и катерушки.

По думите на хората, които посетиха мястото, а и на самите участващи, люлките са предизвикали големи опашки от щастливи деца. Даже се наложи да се сменят носещите железни конструкции, защото бързо се протриха!

Николай Кирилов, председател на фондация "Рома - Лом": *В крайна сметка те успяха да съберат деца от различни етноси на едно място – точно както исках.*

Ефекти от проведената инициатива:

- Седем души от младежите вече работят като платен екип към фондация "Рома - Лом".
- Беше организиран младежки лагер с

участие на 17 доброволци от чужбина, които се включиха активно при довършителната работа.

Регионална фондация "Бъдеще" – гр. Ракутово

Фондацията ни е създадена на 10 юли 1996 г. Целта ни е да повдигнем нивото – образователно, здравословно, да работим в социалната сфера... Всичко, което може да ни подобри хала – на нас, ромите. Учихме се в продължение на четири години на какви ли не неща, посещавахме различни семинари, образователни сбирки и малко или много се понаучихме. То е като да засадиш дърво... После го поливаш, кастриш, грижиш се за него и идва един момент, в който трябва да събираш плодовете. Е, сега ние събираме плодовете. Вече знаем какво искаме от себе си, преценяваме възможностите си – защото едно е да искаш, друго е да можеш – и действваме според тях.

Янко Кривоанов, председател на фондацията:

Групата се състои от 5 човека, които от самото начало ни впечатлиха с човечността, искреността, реализма и земността си. Искат да спомогнат за "вдигането на летвичката" на живота в квартал "Запад". Нагласата на групата е положителна – "За всеки има място под слънцето", "Търси и ще намериш" и "Важно е

не само да нахраниш хората с риба, но и да ги научиш да си я ловят сами". Хората в групата са много зрели и са наясно в какво състояние се намират.

Из "Описание на групата", 07.06.1999 г.

Инициативата на фондация "Бъдеще" се състоеше в това да се почистят четири сметища около Ракитово (750 кубика отпадъци).

Целите на инициативата бяха: да се създадат трайни навици сред населението за опазване на земите, където съществуват незаконни сметища; да се привлече вниманието на местната власт и институциите в града за отстраняване на незаконните сметища и за редовното извозване на отпадъците; в работата да се включат безработните и заинтересованите граждани, живеещи в близост до замърсените площи; да се изясни собствеността върху земята и да се облагороди замърсената площ.

Община Ракитово се включи в инициативата, като пое всички транспортни разходи за извозване на отпазците. На три от изчистените четири бунища бяха направени гетски площадки.

Янко Кривонозов: Поводът беше празникът на града – искахме да го приведем в малко по-приличен вид. В същото време умувахме върху детските площадки, защото в Ракитово липсват такива детски кътове. Да се радват не само ромските деца, а и българчета, и помачета, защото те са деца – нашите деца. И това може да се прочете в очите им. Те откровено ще ви кажат какво всъщност сме направили ние.

Четвъртия кът просто нямаше къде да го направим. Точно ромският квартал остана без площадка. На едно от сметищата край Ракитово трябваше да направим площадка, но за съжаление децата трябва да преминават през шосето. Това е опасно за тях, нали колите минават оттам. Тогавя решихме площадката да е пред един от блоковете. Един от най-хубавите кътове е в помашката махала – оградено, почистено, приятно...

Доволен ли съм? Да – 95%. Оставям пет процента, защото много ми се искаше това, дето го направихме, да се запази за поне две години, а сега мен ме е срам да кажа, че сме чистили. Предложихме на общината да има човек – еколог, който да обикаля и да търси такива места, кой ги замърсява и т.н. Малко да се научим да живеем чисто, нашите деца го дишат всичко това.

Някои от почистените сметища днес са вече отново замърсени. Просто хората трябва някъде да си изхвърлят боклука, а общината да изготви програма как това да се случва.

В тази инициатива бяха подкрепени и 10 безработни младежи от ромски произход. Те работиха срещу заплащане по почистването на сметищата и строежа на детските площадки и като добро-

Волци при организирането и провеждането на цялата инициатива. Фондацията се включи със собствена програма в празника на града.

Ефектите от инициативата:

- 👉 Организацията работи самостоятелно – без финансовите средства да се управляват от общината – при реализирането на проект за малък семеен бизнес.
- 👉 Организацията е получила финансиране от фондация “Отворено общество” за поддържане на чистотата в Ракитово.
- 👉 Съседите по сметища вече се грижат за облагородените пространства, където са построени малки детски кътове.

Инициативна група “Шанс за Оряхово”

Групата се състои от 5 души – роми и българи. Имат нагласата да работят и с българското мнозинство.

Младежите от Оряхово се събират от месец и половина “в знак на протест и гняв”, че учредените организации, в които членуват, не правят нищо за тяхното населено място. В Оряхово живеят около 9 000 души, от които 3 000 са роми. В групата участват млади и “нахъсени” за работа хора, които желаят да променят Оряхово и региона. Няма ясна представа какво искат да правят, но са много

ентузиазирани. Желаят да се регистрират като самостоятелна организация. Имат желание да се учат на социални умения и да прилагат нови практики. Силно са мотивирани. Досега се е чакало всичко да се свърши от общината. Това е първата гражданска група, която иска да направи нещо за града.

Из "Описание на групата", 28.04.1999 г.

Приоритет на групата са социалните проблеми. Ценят парите и първата им реакция беше да обявят на цялата общественост колко средства ще получат за инициативата си. Определят образованието като един от основните проблеми. Искат да бъдат коректив на местните институции. На този етап разчитат само на личните си контакти.

Николай Кирилов, председател на фондация "Рома - Лом"

В рамките на инициативата бяха построени две беседки, игрище, алеи, 9 пейки, площадка за уроци на открито, чешми в двете начални училища в Оряхово, възстановена беше оградата на едно от училищата. В ремонтните дейности активно се включиха учителите от тези училища. На 15 септември беше организиран празник за децата по случай първия учебен ден.

Инвестираните от Програмата средства са 4 113.60 лв.

на обикновения човек, а също така и да
му е от полза. Това носихме внимателно
то си към най-незримата част от общес-
твото — децата на град Стратово.
Зехме се с изграждането на беседки,
спортни площадки, алеи, пейки и др. къде-
та в двата начални училища в града: учеще
„П. Берри“ и учеще „Св. Кирил и Методий“.
Целта ни беше с тези инициативи да
подобрим живота на децата в училище.
Пряко сме да работим паралелно и на
двата обекта. Първо се зехме с изгра-
ждането на част от отводката в учеще
„П. Берри“ и изградихме материал.
Накой от нас се зехме с почистване
на работните терени и около тях.

**Анатоли Андреев: Решихме, че най-доброто,
което можем да свършим в този град и което
ще даде отражение и върху останалата част от
населението, е да направим нещо за децата. По
този начин гражданите да разберат, че има
такава организация и че нашата дейност няма
никакви политически нюанси. Мисля, че към края
на инициативата успяхме да убедим
обществеността, че наистина сме една група,
работеща за благото на града.**

Ефекти от реализирането на инициативата:

- ☞ Неформалната група намери нови съмишленици и включи нови хора в организацията.
- ☞ Подобрени бяха взаимоотношенията с училищата и местната власт.
- ☞ Хората в групата са много по-уверени.

ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДКРЕПА

Защо институционална подкрепа? Е ли това гражданска инициатива? Трябва ли да подкрепяме организации, които искат да мобилизират ресурсите на екипа си, за да работи по-добре организацията? Тези въпроси дълго стояха пред нас и предизвикаха много дискусии.

Сдружение "Младежки клуб Рома - Столипиново", гр. Пловдив

Подкрепата за Младежката група от кв. "Столипиново" целеше: създаване на организационни знания и умения; изготвяне на отчет за досегашната дейност на клуба и на стратегия за развитието му; изграждане на партньорски взаимоотношения с други организации в квартала и града; установяване на контакти и сътрудничество със сходни младежки организации от страната и чужбина.

Бяха организирани обучения за работа с компютър и по български език за онези младежи, чийто майчин език е турски или ромски и имат трудности с официалния език. Екипът на Програмата организира обучения за Управителния съвет, Контролния съвет и Общото събрание.

Инвестираните от Програмата средства са 1 883.40 лв.

Георги Богданов, координатор на Програмата:
Уверен съм, че трябва да се помага на младите групи. Но за мен "институционална помощ" не е да се купи факс, компютър и принтер. По-скоро след такава помощ групата трябва да може да разделя права, отговорности и задължения между всичките си членове, така че всеки да знае какво прави сега и какво ще прави в бъдеще.

Средствата, отпуснати от Програмата, бяха предимно за обучения на група, в чиято инициативност и активност вече се бяхме убедили. Тези млади хора имаха много идеи и би било грехота да не ги осъществят заради липсващите им организационни умения.

Ефектите

Тази институционална подкрепа не доведе до укрепване на организацията, въпреки положените усилия. Поради влиянието на ФРР "Рома", членовете на младежкия клуб се разделиха. Ефектите са по-скоро лично за участниците, за тяхното индивидуално израстване, ала не и за развитието им като организация. Двама от младежите продължават своето образование

Ромски обществен съвет "Купате"

Ромският обществен съвет "Купате" е сдружение с нестопанска цел, учре-

дено и регистрирано през декември 1997 г. Осъществява дейността си чрез регионалните си структури, които са неформални обединения на инициативни местни хора. През 1998 г. такива структури действат в София, Дупница, Благоевград, Самоков, Чирпан, Стара Загора, Ямбол, Плевен, Карнобат, Аксаково, Велико Търново, Павликени, Русе, Гложене, Козлодуй и Сливен. През 1999 г. са изградени структури в Пазарджик, Пловдив, Велинград, Рагнево, Шумен, Тервел, Силистра и Нова Загора.

Организацията работи за интегриране на ромите в обществото и за преодоляване на предразсъдъците спрямо тях чрез: подпомагане на социално слаби и нетрудоспособни граждани от ромски произход и на техните семейства и учащи деца; развитие на възможности за разкриване на работни места за роми чрез съвместни проекти с държавните институции за алтернативна и временна заетост; стимулиране на развитието на малкия и семеен бизнес сред ромите; подпомагане на студенти от ромски произход чрез стипендии и парични помощи за учебна литература и помагала; подобряване на всекидневния живот на ромите и популяризиране на ромската култура; подпомагане на самодейни ромски музикални, театрални

и други културни формации; осъществяване здравна просвета сред компактно живеещото ромско население.

Програмата подкрепи работата на РОС “Купате” по проекта им “Партньорството – възможност за реализация на общинската програма за работа с ромите”. Общинската програма за работа с ромите е модел, чрез който се конкретизира Рамковата програма за равнопоставена интеграция на ромите в българското общество, приета през 1999 г. от правителството на Република България.

РОС “Купате” се е наел с ролята на посредник между местните ромски организации и съответните общински власти и институции. От Програмата бяха предоставени средства за пътувания из страната за създаване на общински програми, както и за компютър и принтер.

Инвестирани от Програмата средства – 5 408 лв.

Ефектите

- ☞ Консултациите и подкрепата на С.Е.Г.А. спомогнаха РОС “Купате” да преосмисли стратегията си и да преориентира работата си от национално към местно равнище и към конкретни практически дейности. (Из “Отчет на Програма “Граждански инициативи”)
- ☞ Приета е Програма за работа с ромите

на Софийската община.

- ☞ Одобрен проект на РОС “Купате” за стартиране на Общинската програма за ромите в 3 общини (Русе, Пловдив и Сливен) от Фондация за реформа в местното самоуправление.
- ☞ Одобрен проект за Институционално развитие на РОС “Купате” от Програмата МАТРА-КАП на холандското правителство.

ГЛАВА 4

РАВНОСМЕТКА

Успяхме или не успяхме?...

Трудно е да се каже еднозначно **да** или **не**. Ако оценяваме “развитие на общността”, то резултатите ще могат да се видят доста по-късно. Следващите действия на тези организации ще покажат какво сме направили добре и какво – зле. Но през цялото време ние предлагаме на групите набор от възможности, а те сами вземаха решенията какво да правят и накъде да вървят.

Засега можем само да отбелязваме малки и видими промени, настъпили в резултат от Програмата.

Малките промени се виждат при всяка следваща среща с групите. Хората се възлнуват както от успехите, така и от грешките, и говорят откровено за тях.

Георги Богданов: Промени има навсякъде. Спомням си например момичетата от Монтано – те не знаеха изобщо за какво става въпрос, какво ще правят, как ще го правят, а сега вече самочувствието им е видимо. И са наясно какво могат да правят в бъдеще. Или “тумбата” младежи, които дойдоха в Лом от Оряхово. Днес същите тези младежи са много по-организирани, много по-целенасочени и

**устремени към конкретни цели. Това са все
съществени промени – в поведението и
самоувереността на хората.**

Разбира се, съставът на групите се сменяше. Но това е нормално. В организацията в Ракитово има много нови и млади хора. Във Вигин организацията “Дром” нямаше образователна програма – днес там има подготвен екип от асистент-учители.

По време на първата фаза на Програма “Граждански инициативи”, ние, екипът на С.Е.Г.А., също се развихме – осъзнахме своите възможности; уверихме се за пореден път в предимствата на работата в мрежа с партньорите си; осмислихме критически своя досегашен опит; приехме предизвикателството да отстоим името си – да помагаме за стартирането на ефективни граждански инициативи.

Изпълнението на тази фаза от Програмата имаше и своите слаби страни.

Ако сега започвахме, първото нещо, което не бихме направили, е да работим в такива “съкратени срокове”. Поради бързането направихме много пропуски. За толкова кратко време и организациите не могат да проучат добре местните потребности, нямат време дори да изговорят всичките си идеи, не успяват да се организират достатъчно бързо, за да обмислят в детайли всичко, което им

предстои. Това снижава качеството и на нашата помощ, и на инициативата.

Липсата на постоянен екип от обучители допълнително затрудни координатора при провеждането на обученията. Въпреки предварително подготвената писмена информация за основните понятия и принципи за развитие на общностите, не винаги имаше еднакви послания към участниците в обученията. Поради това не се получи "споделено пространство" и необходимата екипност както за изпращане на едни и същи послания към групите, така и за цялостен поглед върху групите и върху работата като подход и развитие. Такъв поглед имаше само координаторът на Програмата. А това може да доведе до известно изместване от целите на Програмата и неволно подвеждане при текущото ѝ наблюдение.

До момента работата на Групата за вземане на решения се свежда до одобряване на инициативите и разходите по Програмата. Необходимо е тази група да взема решения не само от финансово-оперативен характер. В бъдеще тя трябва да може да взема решения за промяна на предварително планираните дейности и одобряване на стратегията и направленията в рамките на Програмата.

БЪДЕЩЕТО...

За инициативните групи и организации

Те знаят и са правили много неща, но трудното за тях тепърва предстои. Защото ресурсите в техните общности са ограничени. Защото липсва нагласа и у гражданските организации, и у местните власти, че необходимото не само може, но и трябва да се върши съвместно. И защото пред големите донори, на "пазара" за финансиране на бъдещите им идеи, те биха успявали с много големи усилия. Затова:

Ако тези млади организации искат да успеят да направят онова, което са си наумили, мобилизирането на ресурсите вътре в общността би трябвало да е центърът на тяхната работа. Вярно е, че това е много трудно и изисква неимоверни и непредсказуеми днес усилия.

Ако тези организации успеят да убедят големите донори, че тъкмо тях трябва да спонсорират, съществува опасността да заживеят нереалистичен живот с много пари. Защото често многото пари, особено при младите организации, развращават. Тогава тези организации би трябвало да обърнат изключително внимание върху почтеността, прозрачността и много високата ефективност на действията си. Дори само поради това, че грешките им биха имали отри-

цателно въздействие върху общността, за която работят.

За екипа на Програмата

След като си направихме самооценка, решихме, че в следващия етап на Програмата:

Ще изградим етнически смесен екип, който ще премине през обучения – на теория и практика – за да консултира гражданските групи, участници в Програмата.

Ще обособим в Програмата Фонд “Малки работи”, чрез който да насърчаваме малки инициативи – на стойност до 1000 лв – *на ново-сформирани групи и неформални граждански организации*. Фондът “Малки работи” ще даде възможност на родители от различни етнически групи да работят за повишаване качеството на образованието в училищата от бившите три административни области (София, Пловдив и Монтана).

С.Е.Г.А. работи за устойчиво демократично развитие, основано на гражданско участие в решаването на проблеми от местно значение.

Фондация С.Е.Г.А. - Старт за ефективни граждански алтернативи, е организация с идеална цел, регистрирана през 1995 г. съгласно Закона за лицата и семейството.

С.Е.Г.А. работи по конкретни програми, финансирани от: холандската организация за международно развитие НОВИБ, Уестминстърската фондация за демокрация (Велико-британия), ФАР-Лиен, ФАР-Демокрация (Брюксел), "Джърман Маршъл Фонд", Фондация "Чарлз Стюарт Мот", Програма МАТРА на правителството на Кралство Холандия.

С.Е.Г.А. не отпуска помощи и не финансира проекти на групи организации.

С.Е.Г.А. подпомага граждански инициативи и организации като:

1. Осигурява консултантска помощ, достъп до информация и съдействие за набиране на средства;
2. Разпространява информация за работещи демократични практики;
3. Организира и участва в коалиции и обществени кампании по конкретни проблеми.

До 2001 г. С.Е.Г.А. ще работи предимно с инициативи за устойчиво развитие на ромските общности в областите Монтана, Пловдив и София и географски изолираните райони в Средните Родопи.

В момента С.Е.Г.А. работи по три програми: Интегриран проект за местна промяна, Програма "Партньори за местно развитие", Инициатива "Защо не Диалог?!". Издаваният от С.Е.Г.А. бюлетин "Защо не?!" представя дискусивно проблемите на гражданското участие и разпространява опита от съществуващите демократични практики. Членове на екипа на С.Е.Г.А. участват в работни групи, дискусии и срещи, свързани с развитието на гражданското

общество, в експертни групи и комисии към държавни институции и донорски програми за страната.

През февруари 1998 г. С.Е.Г.А. беше една от 20-те български организации, поканени да участват в панелна дискусия с донори, журналисти и граждански организации във Вашингтон, успоредно с посещението на българския президент Петър Стоянов в САЩ. Отзвукът показва, че представяйки един силен граждански сектор, тези прояви са допринесли за по-добрия имидж на страната ни.

Като признание за постиженията в утвърждаване на демократичните ценности и гражданското общество на 18 май 1998 г. С.Е.Г.А. стана една от двете български организации (от общо 50 в Централна и Източна Европа), удостоени с наградата "Демокрация и гражданско общество". Тази награда е учредена от правителството на Съединените американски щати и Европейския съюз по повод 50 години от План "Маршал" и 40 години от подписването на Римския мирен договор.

През октомври 1998 г. С.Е.Г.А. беше една от 9-те граждански организации, които участваха в работната дискусия с г-жа Хилъри Клинтън, по време на нейната визита в България по повод международната конференция "Жените в ХХ век"

ТЕКУЩИ ПРОГРАМИ

Интегриран проект за местна промяна - основна програма, 3 години, (юли 1998 – юни 2001).

Ко-финансиране от програма МАТРА на правителството на Кралство Холандия и холандската организация за международно развитие Новиб.

Целта на програмата е укрепването на инициативни граждански групи и организации в бедни селски и градски райони в четири региона в България.

Включва подпрограмите: "Бюро за самопомощ – Столипиново"; "Бюро за самопомощ - Лом" в партньорство с Фондация "Рома-Лом", "Ромско Бюро - София" в партньорство с Фондация "Ром-

ско Бюро – София”, “Земята – източник на доходи” в партньорство с Бюро за самопомощ – Столипиново. Публикуване на бюлетина “Защо не?” за разпространение на информация по въпросите на гражданското общество и ефективни граждански проекти и инициативи.

В рамките на интегрирания проект за местна промяна съществува “посяващият фонд” или Програмата “Граждански инициативи”, която е подкрепила 20 местни инициативи, които са насочени към хората от ромската общност. По тази програма дългосрочни партньори на С.Е.Г.А. са Фондация “Бъдеще” – Ракитово, Сдружение “Нево гром – Нов път” – Кюстендил, фондация “Алтернатива” – Бяла Слатина и Сдружение “Ромско бъдеще” – Раковски. Към програмата работи етнически смесен екип от стажант-консултанти, който провежда работни срещи и обучения в различни общности в България.

Партньори за местно развитие - 4 години

В партньорство с Фондация за реформа в местното самоуправление, България, НовиБ, Холандия, а от юли 1999 г. и с “Партньори за местно развитие” – Девин и “Партньори за местно развитие” – Мадан. Предстои разширяване на работата в още една община.

I фаза (април 1997 – юни 1999), финансира се от програмата ФАР – Демокрация, Брюксел, и НовиБ, Холандия.

II фаза (юли 1999 – юни 2001), финансира се от “Чарлз Стюарт Мот” и НовиБ, Холандия

Целта е изграждане на практики на гражданско участие, ефективен диалог и активно партньорство между граждани и местна власт в Смолянския регион (Родопите).

ОСЪЩЕСТВЕНИ ПРОГРАМИ

Инициатива “Защо не Диалог” - 1 година (октомври 1999 - септември 2000).

Финансира се с наградата “Демокрация и гражданско общество” на С.Е.Г.А., от “Джърман Маршъл Фонд” и с подкрепата на Фриудъм Хауз.

Програмата подкрепя развитието на младежки групи от 7 общности с различен етнос и религия чрез обучения, осъществяване на собствени инициативи, свързване в мрежа за обмяна на опит и за съвместни действия.

Проект за местна промяна - основна програма, 2 години

Финансира се от Новиб (Холандия) (май 1996 – юни 1998), Уестминстърска фондация за демокрация (Великобритания) (1996).

Целта на програмата е укрепването на инициативни граждански групи и организации в бедни селски и градски райони в четири региона в България. Включва публикуването на бюлетина “Защо не?” за разпространение на информация по въпросите на гражданското общество и ефективни граждански проекти и инициативи.

Продължава в рамките на Интегриран проект за местна промяна.

Бюро за самопомощ Столипиново - 2,5 години

Финансира се от програмата ФАР-ЛИЕН, Брюксел - I фаза (октомври 1995 - октомври 1997), и Новиб, Холандия - II фаза (декември 1997 - юни 1998)

В партньорство с Новиб, Холандия, и Фондация за регионално развитие Рома - Пловдив.

Основната цел на програмата е социално-икономическа еманципация на жителите на квартал Столипиново, Пловдив, чрез насърчаване на гражданско участие и местни инициативи за само-

помощ, насочени към развитие.

Продължава в рамките на Интегриран проект за местна промяна

Земята - източник на доходи - Пилотна програма, 7 месеца

(декември 1997 - юни 1998). Финансира се от Новиб, Холандия.

Изпълнява се в партньорство с Фондация за регионално развитие Рома - Пловдив и Института за пазарна икономика, София.

Целта на програмата е подобряване на социално-икономическото положение на безимотни и малоимотни ромски семейства в селата от Пловдивски регион чрез подпомагане процеса на оземляване и прилагане на ефективно и устойчиво земеделие.

Продължава в рамките на Интегриран проект за местна промяна.

Оцеляване и развитие - краткосрочна хуманитарна програма:

I фаза (април - септември 1997),

II фаза (март - август 1998). Финансира се от Министерство на външните работи на Кралство Холандия чрез Новиб, Холандия.

В партньорство с мрежата от ромски бюра в четири града (I фаза) и в шест града (II фаза).

Програмата свързва усилията за оказване на хуманитарна помощ с дългосрочни местни инициативи за самопомощ.

Библиотека "ЗАЩО НЕ?!"

ЧЕТИВО
за малки граждански организации и донори
или
ОПИТ ЗА СПОДЕЛЯНЕ НА ОПИТ

Съставител
Георги Богданов

Издава
Фондация С.Е.Г.А.-
Старт за ефективни граждански алтернативи

Ако обърнете тази книга и започнете да я четете, независимо от това дали вече сте я чели веднъж или не, то ...

Тя ще ви даде гледната точка за една програма, която е осъществявана в България ОТ и ЗА граждански групи и организации.

Тя ще ви покаже нашия опит – поуките, успехите и неуспехите.

Тя може да ви даде информация за конкретни действия, извършени от местни малки организации.

Тя ви дава една друга, по-различна перспектива за подкрепа към организации, която се изразява не само в пари, но и в подпомагане с умения, знания и внимание.

Тя е тази, която е по-различна, защото иска да сподели опита на много хора.

Просто обърни и започни !